

Nr 244.

Av herr Svärd, om inrättande av ett organ med parlamentarisk anknytning för kontinuerliga överläggningar i försvarsfrågorna.

Utredningar om landets försvarsproblem med parlamentarisk anknytning hava praktiskt taget oavbrutet pågått de senaste trettio åren. Att under detta utredningsarbete ett synnerligen värdefullt material till försvarsfrågans belysning framkommit är uppenbart liksom att arbetet inom utredningarna givit ett icke obetydligt antal politiskt verksamma personer tillfälle att grundligt tränga in i det mycket stora och delvis synnerligen invecklade problemkomplex ett lands försvarsfråga alltid bildar. Dessa utredningar hava därutöver säkerligen medverkat till att fördjupa de militära fackmännens förståelse för aspekter på samhällliga frågor, vilka eljest icke ligga längst framme i de militära bedömningarna.

Försvarsutredningarnas behövlighet och deras positiva insatser såväl ur allmänt samhällelig som ur försvarsmässig synpunkt torde bland annat av ovan antydda skäl knappast längre av någon betvivlas. Det står väl också klart att sådana utredningar även framdeles komma att visa sig ofrånkomliga. Ett lands försvarsproblem äro redan på grund av själva den avgörande vikt deras lösning har för samhället och med hänsyn till den relativt betydande andel av nationalinkomst och samlade statsutgifter försvarskostnaden måste utgöra mer eller mindre givna objekt för utredningar. Den tekniska utvecklingen, de ständiga skiftningarna i det internationella läget och andra omständigheter av liknande art göra därutöver en ständig anpassning och avvägning nödvändig.

Mot metoden med särskilda utredningar har i huvudsak anförts att dessa i viss mån binda statsmakterna i deras handlande och därigenom framtinga uppskov med icke sällan brådskande ställningstaganden, att de därigenom kunna bli ett hinder för det kontinuerliga reform- och rationaliseringsarbete, som ständigt måste pågå inom en levande försvarsorganism, att de tidvis i alltför hög grad belasta vissa militära befattningshavare och staber samt att de göra det nödvändigt att tid efter annan »ny-utbilda» nytillkomna utredningsledamöter. Dessa invändningar mot en i och för sig givande arbetsmetod kunna ingalunda utan vidare avvisas. De måste dock vägas mot de fördelar denna skapar. Den främsta av dessa är att försvarsutredningarna i praktiken även blivit organ för försök att såväl i de grund-

läggande som i de mera tidsaktuella och begränsade försvarsfrågorna nå demokratisk samling.

Det är uppenbart att de möjligheter riksdagsorganisationen bjuder till överläggningar om försvarssamverkan icke äro tillräckliga. Då frågorna nå utskotten äro de redan offentligt diskuterade. Regeringen har ofta mer eller mindre hårt bundit sina ståndpunkter. Viss risk föreligger för att ur saklig synpunkt mera ovidkommande hänsyn spela in. Icke sällan tillstöter tidsnöd. Tillräckligt ingående överläggningar med fackmännen kunna vara svårare att uppnå.

Det måste anses vara önskvärt att förutsättningarna för en samverkan i tid bliva grundligt prövade. Möjligheterna att nå samförstånd skulle säkerligen högst väsentligt öka om företrädare för de demokratiska partierna redan på ett förberedande stadium finge tillfälle taga del av regeringens avsikter, finge tillfälle att framföra sina synpunkter, att få dem ventilerade och konfronterade med såväl regeringens som fackmännens uppfattningar. Ett särskilt organ för dessa ändamål skulle säkerligen hava väsentliga uppgifter att fylla. I detsamma borde utrymme beredas för försvaret speciellt intresserade representativa företrädare för de demokratiska partierna och för militärledningen. Att regeringen bör vara företrädd är självklart liksom att överläggningarna böra vara helt slutna och icke formellt utmynna i beslut. Önskvärt är naturligtvis att ledamot av ett sådant organ är medveten om att uppgiften kommer att kräva hans medverkan under ett antal år. Att närmare utforma organisationen och att kalla ledamöter torde få ankomma på Kungl. Maj:t.

Under åberopande av vad ovan sagts får jag därför hemställa,

att riksdagen med beaktande av vad i motionen anförts måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att ett organ skapas för kontinuerliga överläggningar i försvarsfrågorna av sådan sammansättning att i detsamma rum gives såväl för den militära sakkunskapen som för företrädare för de i riksdagen representerade demokratiska partierna.

Stockholm den 26 januari 1951.

G. Svärd.